BIBLIOTECA NA
RIO EMANU
RO
B
G
6
Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
13 G
16

XLVI 1575

IOANNIS BAPTISTAE

CAMOTII ORATIO
DE ANTIQVITATE LITERARVM,

AD PHILIPPVM VASTA-
VILLANVM CARDINALEM.

Cum licentia Superiorum.

A. B.

ROMAE, Apud Hæredes Antonij Bladij, Impreſſores Camerales, M. D. LXXV.

IOANNES BAPTISTA CAMOTIVS

PHILIPPO VASTAVILLANO CARDINALI ILLVSTRISSIMO ET AMPLISSIMO S.

QVONIAM maieſtas & amplitudo Principũ ad Dei Opt. Max. poteſtatem propius accedit: quòd is incognitæ naturæ procul ab aſpectu noſtro res hominum regit & mundũ hunc uniuerſum: hi uero præſentes in terris leges ferunt, hi rebus diuinis atque humanis tuẽdis cõſeruandisq; præſunt: meritò quidem facta & dicta eorum latere non poſſunt, quòd in oculis omnium uitam agunt. Quum igitur recenti hoc tempore in collegium Patrum ampliſſimorum cooptatus ſis ab auunculo tuo Gregorio XIII. Pontifice Max. tota ciuitas ac potius Chriſtiana Reſpublica uniuerſa gaudet uehementerq; lætatur: ad Patres, qui clariſſimæ Eccleſiæ lumina ſunt & ornamenta, te quoque aliud lumen & ornamentum acceſſiſſe, idq; à ſummo Pontifice rectiſſime ac ſapientiſſime factum arbitrantur: ꝙ te Cardinalatu ornatiſſimum eſſe uoluerit, & in Patrum numero poſuerit, Eccleſiæq; maieſtati conſuluerit atque proſpexerit, ea tribuens ornamenta, quæ & ſenatui & tibi duxit ampliſſima, & quibus dignus iam inde à prima adoleſcentia uidebare. Vt enim bona corporis atq; fortunæ, quæ fluxa caducaq; ſunt, ſilentio præteream, quibus tamen etiam ipſe plurimum

præſtas: tria in te potiſsimum omnes intuentur & admirantur, quæ ſummi Principis perſonam decent, primum morum & ingenij ſuauitatem eximiam atque ſingularem, orationemq; benignam: qua te facilem, & cuiq; charum ac iucundum præbes: quà ue ſummorum hominum, mediocriũ, & infimorum beneuolentiam ad te allicis. Tum animi naturam ſublimem atque excelſam, beneficam tamen adeo & benignam: ut omnibus præſentia aſpectuq; tuo in miſerijs ſuis & incommodis non dubiam ſpem afferas te futurum quaſi portum ac perfugium calamitatum ſuarum. tum etiã grauitatem tanta cum humanitate cõiunctam: ut inter principes princeps, inter ſummos ſummus, par uero tenuioribus humanitate eſſe uidearis. Illud autem ſummæ tuæ prudentiæ & pene diuini iudicij eſt, quemadmodum ex te auditum multi teſtantur, ſic exiſtimare: ornamenta, quæ ad te à ſummo Pontifice proficiſcuntur, ea familiæ ueſtræ Pontificiæ monumenta ſempiterna extare: atque omniũ uirtutũ genere abs te muniri oportere uiã gloriæ & ſalutis tum apud homines, tum apud Deum, & cuiq; charum eſſe, bene de Chriſtiana Rep. mereri, laudari, coli, diligi, hanc veram & ſolidam pietatẽ gloriamq; eſſe. cætera potius inania uirtutis inſignia non uirtutem ipſam eſſe neque dignitatem. ſic enim obtines Cardinalatum in ampliſsimo Patrum ordine, ut omnium oculos in te unum cõiectos arbitreris, ut te dignitatemq; iſtam quaſi in uniuerſi orbis terræ theatro uerſari exiſtimes. ut omnia ſemper, quæ cæteris iucunda uidentur eſſe, & quibus etiam humana uita delectatur, tuæ tamen naturæ ac neceſsitati deneges: habeasq; rationem, quid à Pon-

tifice

tifice, quid à Patribus Ampliſſimis acceperis, tibi ſacrarum ædium ac viarum procurationem, tibi publica pauperum hoſpitia in vrbe, tibi Xenonas, Ptochotrophia, Orphanotrophia, & Gerontotrophia in vrbe, tibi poſtremo omnes diuinas atque humanas religiones ſanctiſſime colendas & tuendas eſſe commiſſas. quæ tamen omnia tibi cum cæteris Patribus communia eſſe intelligis. Is honos tametſi tibi iucundiſſimus eſt, tamen nequaquam tãtum capis uoluptatis, quantum ſollicitudinis & laboris, ut hæc ipſa dignitas, non quia neceſſe fuerit alicui etiam alij candidato data, ut dari poteſt à ſummo Pontifice, ſed, quia ſic oportuerit, rectè apud te collocata, & iudicio Patrum digno in loco poſita eſſe videatur. itaque quum ſit illuſtris notaque omnibus amplitudo tua, me quoque præter cæteros tanto erga te amore ſtudioque obſeruantiæ incendit: ut pictores fictoreſq; præclaros imitatus, qui ſigna ex ære uel marmore, qui tabulas atque opera manuum ſuarum ſummo artificio elaborata tibi dona afferunt, & poetas, qui carminibus celebrãt laudes tuas, ego quoque orationem de Antiquitate literarum in æde Euſtachij à me nuper habitam, literiſque conſignatam ſub tuo nomine apparere uoluerim, ſignum mei erga te amoris, atque obſeruantiæ perpetuæ teſtem futuram. Quam tamen edere auſus nunquam fuiſſem, niſi ſumma ſtudioſorum hominũ cupiditate expeti cognouiſſem. Tu interea opibus & amplitudine tua tenuitatem meã ſuſtenta. & Camotium ſummus Patronus humilem clientem tuum in fidem recipias, te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

DE ANTIQVITATE LITERARVM.

QVVM ſit ortus homo ad agendum & contemplandum;ad agendum, ꝙ conſtat ex corpore ; ad contemplandum , ꝙ ex animo , qui rationis ac potius diuinitatis eſt particeps: eum omni ope niti decet, omniq; cogitatione in id incumbere, ut perfectam ac beatam uitam agat ; quę quidem in virtute ſolum ac rerum diuinarum humanarumq; contemplatione conſiſtit . quæ ſola fœlicitas animi ducitur . Ad quam ut etiam ſapientiſsimi quidam mortales ante uſum literarum uſque à prima mundi origine peruenerint , quemadmodum Indi & Aſsyrij , quemadmodum Aegyptij atq; Caldæi gloriabantur; & Athenienſes , qui ſe cũ ſole genitos arbitrabantur;& Arcades,qui ſe ante Lunam nãtos aſſerebãt & Delphi, qui ſe ſtatim à diluuio fuiſſe cõtendebant ; & Scythæ Phrygesq;, qui cum Aegyptijs de Antiquitate certabant : tamen uere eam ſine literis & interprete & ſine doctrina homines cõſequi uix aut nullo pacto poſſunt . Quocirca quum in hanc cellam ſancti Euſtachij ſapiẽtiæ doctores ſingulis annis frequentes conueniant , ut de literis uerba faciant,atque hoc anno mihi huius prouincię munus obtigerit; faciendũ eſſe duxi, ut , quomodo diſciplinæ ac primordia literarum & Academiarum per ſeriem quandam ad hanc uſque diem peruenerint , paucis diſſererem . Vos rogo omnes , ut benigne attenteque audiatis: quum me quaſi à principio mundi exordientem , & uetera ſecla reuoluentem,ingenti pelago uela dantem,ſaluum & incolumen in portum peruenire cupiẽtem,magnus non ſolum labor, ſed etiam timor ac famæ periculum excipit,qui tanta promiſſa reipſa pręſtare poſsim,ſimul

&

& temporum antiquitatem ante conſpectum ueſtrum conſti-tuere; Tamen humanitate fretus ac beneuolentia ueſtra, rem tantam aggredior, chronographos tum ueteris tum recentis memoriæ ſequutus. Quippe falſi ſunt ij, qui res ante bellum Troianum geſtas pro fabuloſis habent; quaſi ante ea tempora non extiterit etiam mundus, non ſecula uiguerint, non ætates fluxerint, & pleræque artes etiam floruerint. Nanq; inter eos, qui primordia mundi duce ſpiritu Sancto reuoluerũt, illud ſatis conſtat, mundi huius quaſi magni cuiuſdam animantis ortum, incunabula, & infantiam, pueritiam & adoleſcentiam fuiſſe; ſenectutem quoque ac decrepitam ætatem quandoq; futuram. Itaq; poſito primo homine Adamo, huius uniuerſi temporis, quod ſimul cum reuolutione mũdi peragitur, ſeptem ætates eſſe communi conſenſu decreuerunt, quas recenſere ad rem minime arbitror pertinere. Reijciantur tantum Aſſyriorum Aegyptiorumq; rationes, qui ſe quadringenta ſeptuaginta millia annorum literarum monumentis comprehenſa habere gloriabantur. Nos ſacris literis fidem habeamus. Eluuiones exuſtionesq; terrarum ſtatis quibuſdam & certis temporibus in hoc mundo, quaſi in magno animante fieri; ſapientiſsimi homines prodidere, quibus uſum literarum, bibliothecas, ſcientias, & artes mortalium quàm plurima aboleri, quis ignorat? Qua opinione adducti alij ſapientes, ac Sybillarum oraculis perſuaſi, quum aquarum fluxiones atq; eluuiones terrarum quaſi diuinitus eueniſſe animaduertiſſent; deflagrationem etiam quandoque futuram affirmarunt. Etiam unam inſignem ſub Phæthonte extitiſſe omnes intelligunt. quaſdam etiam fortaſſe in alijs fuiſſe partibus terrarum diuerſis uerisimile eſt: quę tamen ſcientiam noſtram effugerunt. Cęterum ſpatio tot annorum millium facile uidere eſt, uſus literarum quantopere cum ipſa penè antiquitate mundi contendat. Vt enim huiuſce rei rationem altè repetã;

ab

ab initio mundi Seth ex Adamo humani generis principe genitus, literas ipſas à Deo natas ſummo honore proſequutus eſt, id, quod ab Adamo primo parente factum fuiſſe; nemo eſt, qui dubitet. Is enim omnium uirtutum ſtudioſus fuit, ſuiq; ſimiles filios reliquit, qui filij Dei uocati ſunt. Quum is autem ex Adamo patre doctiſsimo & ſapiētiſsimo accepiſſet, duas futuras omnium rerum terminationes, unam per eluuionem; alteram per deflagrationem, ut modo dicebamus; filijs ſuis utranque prędixit. Filij ne artes ſuo ſtudio laboreq; inuentę obliuione delerentur; eas geminis in columnis, una lateritia, altera lapidea, conſcribendas curauerunt: ea gratia & conſilio, ut bonę artes, ſcientię, atq; diſciplinę in perpetuū conſeruarentur. Enochus inde uir diuinus ab hominum conſpectu ſublatus eſt, poſtquam prius quamplurima literarum monumentis conſignaſſet. à quo deinceps etiam latius literarum primordia ſunt ducta. Huius ſtudia filij ac nepotes ſequuti ipſi quoque literis & omni doctrina ornatiſsimi fuerūt: atq; ea, quæ de rerum cœleſtium diſciplina perceperant, cum cęteris bonis artibus in columnis ſcripta poſteritati tradiderunt. Nochus deinde poſt ſpatijs temporū interiectis, vir omnium optimus, ſanctiſsimusq; fuit in terris, bonis prȩditus diſciplinis, quas à maioribus ſuis acceperat. Hunc ſolum cum coniuge ac liberis & cum eorum uxoribus, ac ſpeciebus terreſtrium & uolatilium animantum deus optimus maximus, facta totius orbis terrarum eluuione, arcę incluſum eſſe iuſsit incolumem, ſaluumq; uoluit. Inter huius nepotes Nembrothus omniū, quos terra ſuſtinet, audaciſſimus extitit, uenator dictus. Is etſi itidem ut gigas uir impius turrim ſublimem contra deum cœlum uerſus extruxit: Aſtrologiæ tamen Geometrięq; rationem, ac mundi dimenſionem omnem complexus literarum monumentis conſignauit. Colonijs quoq; per orbem terrarū miſſis ſignorum cœleſtium rationes homines docuit. & cul-

tum

tum agrorum reſtituit. Inde Caldęi, Babilonij, & Aſsyrij, partitis linguis, ſua uetere cōmuniq; retenta, propter planitiem magnitudinemque regionum, quas incolebant, quum cœlum ex omni parte patens atq; apertum intuerentur; traiectiones motusq; ſtellarum obſeruauerunt: quibus notatis, quid cuiq; ſignificaretur, memoriæ prodiderunt. Itaque iure ſe omniū mortalium antiquiſsimos fuiſſe, ac rerum cœleſtium diſciplinas ſe primos literarum monumentis comprehendiſſe gloriantur. Ea propemodum ætas tulit Zoroaſten, qui magicam diſciplinam omni literarum ratione complexus dicitur. Sicui deinde inſequentem ætatem introſpicere cordi eſt, is plane comperiet apud ſeculum quoque illud ſummo in pretio fuiſſe literas: quas omni ſtudio proſequutus eſt Abrahamus uir doctiſsimus ſapientiſsimusque habitus, qui apud Caldæos uitam egit Deo omnipotenti gratiſsimus & acceptiſsimus ob pietatem & iuſtitiam ſuam. Is ob aciem ingenij geometriæ perfectam rationem poſteris tradidit. Semiramis eius tempeſtatis fœmina potentiſsima, Nini uxor, uſum literarum tumulo ſuo ijs uerbis expreſsit. Si quis rex Babyloni pecunijs egebit; aperto tumulo, ſumat, quantum uelit. Sin minus egebit, nequaquam aperiat. Darius aperuit; & lapide reuoluto, alias literas offendit ad hunc modum ſcriptas. Niſi extra modum pecuniæ auidus fuiſſes, tumulos mortuorum non aperuiſſes. Phoroneum inde fama & auditione accepimus poſt eluuionē orbis terrarum primum leges iudiciaque conſtituiſſe. Atlantem aſtrorum rationem inuentam perfeciſſe: & hac de cauſa cœlum humeris ſuſtinuiſſe. ab hoc Herculem aſtrologiam percepiſſe. Subiere proxime Moſes amicus Deo, & Cecrops Athenienſium rex: qui trecentis annis ante bellum Troianum fuerunt. Moſi Deum opt. max. leges tabulis lapideis inſcriptas dediſſe, ac literas id temporis Hebræos potiſsimum habere cœpiſſe, & Cadmum ex Phœnicia literas Græcas in Hel-

lada tranſtuliſſe, & Carmentam nympham ſiue Nicoſtratam
latinas latio intuliſſe; ex hiſtorijs accepimus. Subiere inde
Troiana tempora. poſt quæ ſpatijs exiguis interiectis uiri lite-
ris doctiſsimi floruerunt, Linus, Amphion, Zetus, Apollo,
Muſæus, Orpheus, Chiron, Alcæus, Aeſculapius, Liber, Mer-
curius, Heſiodus, Homerus. Hi uiri omnes literis ſummum
honorem tribuerunt. Sarron quoq; primus regnantibus Aſ-
ſyrijs inuentus eſt, qui ad cohibendam ferociam eius tempe-
ſtatis hominum, publica apud Celtas ſtudia literarum inſtitue-
rit. Quo tempore Oſiris ea, quæ ad colendos agros pertinēt,
orbe terrarum peragrato, mortales docuit. Athenienſes Ce-
rerem fuiſſe contendunt. Oſiris columnam ſuis monumen-
tis inſcriptam reliquit. quem morem Perſarum & Romanorū
imperatores tenuerunt, ad memoriam rerum perpetuo con-
ſeruandam; ſicut in Vrbe hodie duas inſignes columnas con-
ſpicimus. Mox inde apud eoſdem Celtas Bardus carminibus,
muſicaque inuenta ſummam claritudinem ſibi parauit. Maior
Tages ritus ſacros à Iano traditos & aruſpicinam auxit diſci-
plinam. Omniaque à Iano tradita literis mandauit. Aureos &
pulcherrimos mores Saturnus in latiū induxiſſe dicitur: à quo
Saturnij antiquitus uocabantur ij, qui Capitolium incolebāt.
atque ætatem illam auream à poetis celebratam; ꝙ uitia, frau-
desq;, ac doli abeſſent. Sed de Ethruria diſciplinæ auguralis
& aruſpicinę principe illud ſileri non poteſt; tabulam Cybel-
lariam appellatam ante Homeri tempora primam literis græ-
cis inſcriptam fuiſſe: Ethruſcosque nunquam niſi bello uictos
literas græcas recipere noluiſſe. Salomonem ijſdem quaſi
temporibus apud Hebręos ſapientiſsimum habitum, primum
fuiſſe, qui ſcripta ſua nomine proprio inſcripſerit, quem cęte-
ri eiuſdem gentis ſcriptores ſequuti uidentur. Sancti quoque
uiri munus prophetiæ tum uoce, tum literis proſequuti fuerūt.
Quin etiā pleraq; Apollinis & Sibyllarum oracula græcis lite-

ris

ris edita memorantur. Regnante poſt Auentino Latinorum rege, Lycurgum ſapientiſsimum iura Lacedęmonijs dediſſe accepimus. Mox imperante Romulo, olympiadem primam inſtitutam; proditum eſt. inter quam & Troiam incenſam anni ad quadringentos interceſſerunt. Quibus temporibus Aeſchylus floruit. ac cæteris Græcię ſcriptoribus fides haberi cępit, quę antea nulla habita fuerat. Non deſunt authores; ante Ianum patrē inuentas iam fuiſſe literas apud Babylonem urbem, ubi literarum uſus antiquiſsimus reperitur. Ex qua parte potiſsimum & regione mundi tum gentium, tum linguarum diuortia ſunt facta per totum orbem terrarum. Itaque circa initia Nini regis literis ac legibus iam informati imbutiq; Germani erant a Tuſcone gigante, & Celtę à Samote, & Celtiberi à Tuballe, qui populi patres literarum ac philoſophiæ ſe fuiſſe gloriantur ante gręcos amplius mille annis. Florente autem Gręcia Thales Mileſius philoſophia, & Eumelus arte poetica, & Sibylla Erithręa diuinatione inſignes celebrantur. Numa Pompilius literis ac religione potiusquam armis Vrbem muniuit. Et Gręcię ſapientes ſubiere, tum qui philoſophiam, tum qui leges latas literis conſignarunt. Quibus temporibus Sterpſicorus poeta, Alcman, Sappho, Simonides, Phocylides, Anacreon Lyricus, Xenophanes, Pherecydes floruerunt. Hac pręſertim tempeſtate, Apollinis oracula ſe aperuerunt regnante Greſo. Factum inde eſt, ut expulſis Vrbe regibus, Pythagoras ſilentij amator in magna Gręcia apparuerit, qui ſe primus omnium philoſophum appellauit. quo tempore Hipparchus & Hippias Athenis principatū obtinebant. ſed quoniam ad id loci noſtra iam prouecta eſt oratio, quo philoſophi Athenis florere cæperunt; non ab re eſſe arbitror, quot philoſophorum ſectæ poſt Pythagorā fuerint, paucis attingere. Igitur philoſophorū ſectę à ſeptem cauſis nomen ſuū ſortitę ſunt, uel ab eo authore ac principe, qui ſectā

ipſam inſtituit, ut Pythagorici & Platonici. uel ab eius patria, qui illi ſectę authoritatē dedit, ut Cyrenaici philoſophi ab Ariſtippo, & Megarici ab Euclide, Eleatici à Xenophane & Parmenide. uel à loco, ubi phiſoſophabātur, ut Academici & Stoici. ſiue caſu, ut Peripatetici, qui ambulādo diſputabāt. aut ab inita ratione philoſophādi, ut Ephectici, qui à Pyrrhone ſunt. uel à propoſito ſibi fine, ut Hedonici Epicurei. uel à ratione cultuq́; uitę, ut Cynici. aliud.n. finis is eſt, quē philoſophi ſpectant. & aliud ratio ac genus uitæ, quē ſequūtur. Aetas inde ac tempus tulit magnā ſcriptorū copiam apud gręcos, poſt eiectos Vrbe reges, conſulibus factis. ex quibus inſignes memorātur Pindarus, Sophocles, Herodotus, Heraclitus, Anaxagoras, atq; Ezdras clarus ſcriptor apud Hebręos, & legis diuinæ doctiſsimus. Ptolemæo inde in Aegypto regnante Plancus Gallus rhetoricā diſciplinā in hac urbe primus latinorum edocuit. diuerſæq; Academiæ & ſcholæ literarū uarijs in locis gentiū caput extulerunt. & bibliothecę inſtitutæ ſunt Athenis, Rhodi, Hieroſolymis, Alexandrię, in Vrbe. Et Sylla ſubacta Gręcia Ariſtotelis uolumina Romam tranſtulit. Latini ſcriptores græcos imitati extitere cōplures, Ennius, Plautus, Cęcilius, Terētius, Piſo, Valerius Antias. Quibus ſucceſſere Iulius Cęſar, Cicero, Salluſtius, Cato, & Varro. Virgilius, Horatius. & alij complures, quos nominare nō neceſſe habeo. Sed Iulius Cæſar in Galliam citeriorem miſit quingētos uiros ſummo ſplendore, ſummaq; doctrina & elegantia uitæ. Bibliothecæ memorabiles celebrantur, Tyrānionis atq; Gordiani, Sed fama oēs antecedūt, in Aſia Attali Eumeniſq; bibliothecæ. Alexādrię Ptolemęi Philadelphi, Athenis Piſiſtrati, Romę Augusti, Aſinij Pollionis, & Vlpij Traiani, & Pāphili Cęſarienſis. noſtris tpibus Vaticana. & pleræq; aliæ, quas recenſere longi negotij foret. Vſum deniq; literarū tanto ſtudio quaſi à primordijs mundi amplexæ ſunt gētes oēs ad perpetuam rerum memoriam retinendam atq; conſeruan-

dam

dam ; ut Brachmanes Indiæ populi antiquitus literas non ceris nec libris, ſed in ſindonibus fullatis coloribus effingere conſueuerint. Babilonij coctilibus lateribus mores, leges atq; inſtituta tradere. Phęnices atq; Aegyptij animaliũ figuras pro literis lapidibus inſculpere. à quibus ꝓfectus Cadmus literas Gręcię intulit, quibus ipſe pręfuit. Sicut Aſsyrijs pręfuit Rhadamãthus. Aegyptijs deinceps Memnõ & Anubis. Phrygibus Hercules. Latinis Carmẽta, ſiue Nicoſtrata & Pelaſgi. Qui uero perfectas notas literarũ primi ediderint in lucẽ manifeſtã; Simonidẽ & Beroſum authores tradũt. Nõnulli Aſsyrios fuiſſe docẽt, quibus ego ualde aſſentior. alij ad Ionas rem transferũt. Duo uero literarũ genera fuiſſe comperimus, unũ quotidianũ & uſitatum : alterũ, ſacrũ, interius, & reconditũ ; ſicut etiam geminus ſermo eſt. unus, quo uulgares; alter, quo egregij & liberales homines utũtur. Sacræ & interiores literę propriè ſacerdotibus adſcribuntur. ut Aethiopibus et Arabibus, qui perplexo ſcripturę genere utũtur. ut Aegyptijs, qui ꝑ animaliũ figuras et arcanas notas ſcribẽtes à dextra deſinũt in ſiniſtrã. quẽadmodũ etiã Hebręi Caldęiq; faciũt, contra quã nos Latini Gręciq; facimus. qui ſcribẽtes à ſiniſtra in dextrã tendimus. ut Brachmanibus apud Indos. ut Magis apud Perſas, qui ſolẽ uenerabãtur. ut ex Gręcis, ijs, qui theologi ſunt dicti. ut Cabaliſtis apud Caldęos. ut Druidibus apud Gallos, qui Solẽ et Lunã quaſi numina colebãt. ut Auguribus et Aruſpicibus apud Romanos, et prius apud Ethruſcos. ut Scythis, qui Apollini. ut Aegyptijs, qui Adonidi et Iſidi et Serapi. ut Carthaginienſibus, qui Ioui et Saturno ſacra faciebant. Quinetiam Pythagorici ac dęmones gentium per ænigmata et ſymbola ſenſa et conſilia mentis explicabãt; itemque Sibyllę et prophetę. Deniq; apud ferè omnes mortales ſacerdotes ipſi ſacro et recõdito genere literarũ; quotidiano & uſitato, populus ipſe. ornato et eleganti ornati et elegantes homines utuntur. De doctoribus autem et philo

ſophis

loſophis diuinus Plato publicè in ſcholis legi cœpit, eiuſq; lectio et interpretatio uſq; ad Seueri et Antonini tēpora permāſit integra. Quibus ſane temporibus Alexandriæ Soſigenes, Herminus, ac deinde Alexander Aphrodiſienſis primi omnium, quod ſciam, omiſſo Platone, publicè Ariſtotelem interpretari profeſsi ſunt. Cuius lectio uſque ad noſtram ætatem publicis in orbis terrarum gymnaſijs integra retinetur conſeruaturque, quę publica literarum gymnaſia & ſcholæ ſtatutis ſtipendijs Doctoribus claruerunt; ut Quintiliano Domitiano Principe, & ſi ab eodem imperatore philoſophi & mathematici urbe eiecti ſunt. Adrianus inde Athenis bibliothecam mirādi operis extruxit. Pręter cęteras uerò artes Romanis eloquentia ſemper curę fuit. Siquidem Victorino Rhetori ſtatuam in foro Romano poſitam legimus. quod Phauorino & Polemoni quaſi factum eſt. Tantus rhetoricę diſciplinę in Vrbe ſemper attributus eſt honor. Romani enim, ut omnes planè ſciunt, duabus rebus, armis & eloquentia, ſubegere cunctas nationes. Itaque uerbum illud Ciceronis facio uerum; duas eſſe artes, quę poſſunt locare homines in ampliſsimo gradu dignitatis; unam, imperatoris; alteram, oratoris boni. Si quis igitur dicendi artem profitetur, is grauiſsimam mihi perſonam ſuſtinere uidetur. Quod ſiquis ueſtrum ſcire cupit, quibus temporibus liberalium artium doctores eſſe cœperint, Augusto Principe cœpiſſe uidentur. nemini enim de iure reſpondere licebat, niſi cui eius authoritate & gratia permiſſum eſſet. Id quod poſtea Tiberio, Claudio, & Adriano Principibus unicuique liberè pręſtabatur, qui iuris ſcientiam habere profitebatur. Sed res ipſa poſtea Athenis magis frequentari cœpit Iuliano principe. Is enim uir impius & chriſtianorum hoſtis acerrimus, cęteroqui omni literarum genere pręditus, lege lata, ne chriſtiani liberalium artium doctores eſſent; per gratiam tamen Prohæreſio Athenienſi ſophiſtę ſcientiæ inſignia

concef-

conceſſerat. Quæ uir doctus & chriſtianus optimus neglexit, ſcholámq; deſeruit. Sed ſciētię inſignia paruo poſt ſpatio interiecto,ut ueterū fama acceptum eſt,maiori authoritate approbata fuerunt Bononiæ à Theodoſio imperatore & à diuo Petronio Bononienſi epiſcopo. Ij enim in Gallia citeriore eodem tempore; unus, ſtudijs & ſanctitate; alter imperij maieſtate floruerunt. Ita poſtea ſtudia bonarum artium & conſuetudo inſignium afferendorum tum in Italiam & Galliam, tum in Hiſpaniam Germaniamque fertur introducta; quum prius Athenis, ubi uerè literæ florebant, ſumpſiſſet initium. Sane illud conſtat; à Caroli magni temporibus ſtudium Lutetijs Pariſienſium ſui initium duxiſſe ope atque auxilio Alcinij, qui Carolum magnum literis inſtituerat. Quum autem per annos fere ſeptingentos Græcæ literæ in Italia quaſi deſertæ obſoleuiſſent; Vincislao imperante Chryſoloras earū diſciplinam retulit in Italiam, easque renouauit. Neque uero quenquam ueſtrum ignorare arbitror; pleraque uolumina ex Italicis bibliothecis per cauſam bellorum ex Italia ab exteris gentibus, quæ agere ferreq; cuncta uaſtando, tranſportata fuiſſe in Galliam ulteriorem & maxime in Germaniam. ubi pleraq; adhuc uolumina manuſcripta reperiuntur. Ita renouato uſu græcarum literarum, magna inde quoque copia græcorum ſcriptorum & authorum frequentari cœpit. Simul & philoſophia, necnon etiam ſtudia cuiuſcunque generis literarum indies longius proceſſerunt; quoad ad hanc uſque ætatem labenti tempore peruenerunt. quam uerè ætatem noſtram ſine dubio affirmare poſſumus non literis ſolum, ſed etiam omnium artium diſciplinis ita florere; ut cum antiquitate ipſa certare atq; contendere iure poſsit. His enim temporibus neq; Græci neque Latini ſcriptores deſunt, neque interpretes aut in qualibet arte doctores & inſignes quidem. Et quæ primæ poſt literas habentur pingendi fingendique artes atque facultates eò claritu-

dinis

dinis peruenerunt, ut nec Apellem, nec Phidiam, neu Lyſippum quaſi deſideres. In communi igitur huius ſeculi lætitia lætari licet, nos optimis temporibus natos eſſe, quibus bonæ artes & literarum ſtudia uigent. Quæ ſi etiam intermortua aut intermiſſa uiderentur; ſtudio tamen, cura, diligentia Gregorij XIII. Pont. Max. reuiuiſcere & reuocari poſſent. Sicui enim Pontifici optimæ diſciplinæ earumque cultores cordi fuere unquam; huic certe Pontifici noſtro tantæ curæ eſſe perſpicimus: ut illud uerè una uoce menteque & dicere & ſentire poſsimus, non male actum iri apud poſteros; ſi quo in ſtatu hodie ſunt Gregorio XIII. Chriſtianam remp. adminiſtrante, in eodem quoque apud poſteros futuræ ſint. Cui Pontifici noſtro ſimul & huius Academiæ principibus patribusque ampliſſimis Ioanni Morono, Aloyſio Cornelio, Gulielmo Sirleto, Franciſco Alciato, Philippo Boncompagno, & Franciſco Sanſonio rectori noſtro, viro integerrimo ac philoſopho doctiſsimo ea gratia, ut hac perpetua fælicitate uti poſsimus; uitam diuturnam in terris à Deo optimo Max. optare debemus.

Digitized by Google